

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu päätöksentekojärjestelmässä.

Kaupunginvaltuusto, § 139, 18.09.2023
Elinvoima- ja osaamislautakunta, § 132, 23.08.2023
Kaupunginhallitus, § 369, 04.09.2023

§ 139

Valtuustoaloite Tampereen teollisuuden kehittämisen edellyttämien tietojen selvittämiseksi – Tampereen sosialidemokraattinen valtuustoryhmä

TRE:704/14.00.01/2023

Kaupunginvaltuusto, 18.09.2023, § 139

Valmistelija / lisätiedot:
Teppo Rantanen

Valmistelijan yhteystiedot

Elinkeinojohtaja Timo Antikainen, puh. 050 321 1279 ja
kasvupalvelujohtaja Irene Impiö, puh. 050 539 2943, etunimi.
sukunimi@tampere.fi

Lisätietoja päätöksestä

Vt. Lakiasiainjohtaja Jouko Aarnio, puh. 040 514 4884, etunimi.
sukunimi@tampere.fi

Päätös

Päätösehdotus hyväksyttiin.

Lisäksi valtuusto hyväksyi yksimielisesti seuraavan toivomusponnen:

Lisäksi kaupunginvaltuusto edellyttää, että Tampereen yrityselämän ja teollisuuden tilasta annetaan määräajoin katsaus kaupunginvaltuustolle ja kaupunginhallitukselle olemassa olevien tietojen pohjalta.

Päätösehdotus

Tampereen sosialidemokraattisen valtuustoryhmän valtuustoaloite ja elinvoima- ja osaamislautakunnan lausunto merkitään tiedoksi.

Aloite ei anna aihetta muihin kuin lausunnossa esitettyihin toimenpiteisiin.

Kokouskäsitely

Pekka Salmi teki seuraavan toivomusponsiehdotuksen:

Lisäksi kaupunginvaltuusto edellyttää, että Tampereen yrityselämän ja teollisuuden tilasta annetaan määräajoin katsaus kaupunginvaltuustolle ja kaupunginhallitukselle olemassa olevien tietojen pohjalta.

Kannatus: Ilkka Sasi, Sirpa Pursiainen, Sakari Puisto, Lauri Lyly, Aila Dündar-Järvinen ja Sari Tanus.

Päätettyään keskustelun puheenjohtaja tiedusteli valtuustolta, voidaanko

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu päätöksentekojärjestelmässä.

Salmen tekemä toivomusponsoehdotus hyväksyä yksimielisesti. Koska toivomusponsoehdotusta ei vastustettu, puheenjohtaja totesi valtuuston hyväksyneen sen yksimielisesti.

Tiedoksi

Tampereen sosialidemokraattinen valtuustoryhmä, Timo Antikainen,
Irene Impiö

Liitteet

1 Valtuustoaloite – Tampereen sosialidemokraattinen valtuustoryhmä

Elinvoima- ja osaamislautakunta, 23.08.2023, § 132

Valmistelijat / lisätiedot:
Timo Antikainen

Päätös

Päätösehdotus hyväksyttiin.
Esittelijä: Teppo Rantanen, Johtaja

Päätösehdotus oli

Esitetään kaupunginhallitukselle ja edelleen valtuuston päätettäväksi:

Tampereen sosialidemokraattisen valtuustoryhmän valtuustoaloite ja siihen annettu lausunto merkitään tiedoksi.

Aloite ei anna aiheutta muihin kuin lausunnossa esitettyihin toimenpiteisiin.

Perustelut

Tampereen sosialidemokraattisen valtuustoryhmän jättämässä valtuustoaloitteessa esitetään, että kaupungin tavoitteiden asettaminen monialaiselle elinkeinon ja teollisuuden kehittämiselle edellyttää tietoperustan vahventamista ja jatkuvan tiedonmuodostuksen turvaamista. Tarvitaan yritysten ja tutkimuslaitosten yhteistyötä. Tampereen kaupungilla esitetään olevan kokoava ja yhdistävä rooli teollisuuden kehittämisessä. Valtuustoaloitteessa esitetään, että pystyäkseen arvioimaan ja asettamaan tavoitteita teollisuuden tulevaisuudelle sekä hahmottamaan kaupungin roolia teollisuuden kehityksen mahdollistajana, kaupungin on käynnistettävä selvitys- ja tutkimusprojekti, jossa teollisuuden tila, kehitystarpeet ja mahdollisuudet huomioidaan. Selvitystyön tukena voi olla toimijoiden ja sidosryhmien yhteistyön alusta.

Tampereen kaupungin elinkeinopolitiikassa korostuvat uudistuvan teollisuuden kehittämistoimenpiteet sekä osaavan työvoiman saatavuuden turvaaminen. Tehtyjen osaamistarveselvitysten mukaan Pirkanmaalla valmistavan teollisuuden työntekijöiden poistuma on noin 500 henkilötyövuotta vuodessa, mutta ammatillisesta koulutuksesta

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu päätöksentekojärjestelmässä.

valmistuu teollisuuden aloille samaan aikaan vain noin 200 henkilöä. Pirkanmaalla kone- ja metallialan työttömiä työnhakijoita on noin 600 ja heistä merkittävällä osalla on Työllisyys- ja kasvupalvelujen arvion mukaan haasteita työkyvyssä tai monialaisen tuen tarvetta. Yhteishaussa metallialan ensisijaisia hakijoita on yksi kahta opiskelupaikkaa kohti, ja opiskelijoilla on vaikeuksia saada harjoittelupaikkoja. Monet työtehtävät ovat tänä päivänä myös niin vaativia, että perustutkinnon tarjoama osaaminen ei yksistään riitä tehtävistä suoriutumiseen.

Tampereen kaupunki on yhdessä oppilaitosten, yritysten sekä Tampereen kauppakamarin kanssa käynnistänyt uudelleen konepajakoulun toiminnan. Konepajakoulu luo alan yrityksistä ja oppilaitoksista verkoston, joka pyrkii nostamaan alan imagoa ja houkuttelevuutta. Konepajakoulu parantaa osaavan työvoiman saatavuutta jatkokouluttamalla valmistumassa olevia nuoria, alanvaihtajia sekä ulkomailta rekrytoitua työvoimaa. Konepajakoulu tarjoaa myös teollisuudelle relevantteja täydennyskoulutuspaketteja. Koulutukset toteutetaan yhdistämällä alueen ammatillisten oppilaitosten ja yritysten osaamista sekä oppimisympäristöjä. Konepajakoulu rakentaa yhdessä Tredun ja konepajayritysten kanssa mallia, jossa kolmevuotisen metallialan perustutkinnon viimeinen vuosi toteutettaisiin oppisopimuksella yrityksissä. Tämä takaa, että metallialan perustutkinnon opiskelijat saavat taitoja, joita tarvitaan työelämässä. Tämä edellyttää sekä opiskelijalta että työnantajalta vahvaa sitoutumista. Malli auttaa opiskelijoita valmistumaan nopeammin ja yritykset saavat valmiimpia osaajia. Yhteistyö on tuottanut jo hyviä tuloksia: Työnhakijoiden kiinnostus alaa kohtaan on selkeästi noussut ja hakijamäärät ovat kasvaneet.

Kansainvälisten osaajien veto- ja pitovoiman edistäminen on keskeinen tulevaisuuden työvoiman saatavuutta varmistava tekijä. Teollisuus toimialana on erityisen haavoittuvassa asemassa työvoiman saatavuuden varmistamisessa, sillä teollisuuden toimialojen ja korkean osaamisen alojen erityisosaajista kilpaillaan globaalisti. Osaamistarpeita on sekä valmistavassa teollisuudessa että korkean teknologian aloilla, joissa kansainvälisten huippuosaajien erityisosaaminen on kriittistä toimialan kestävyuden ja toimintakyvyn näkökulmasta. Tampereen kaupunki edistää kansainvälisten osaajien houkuttelua ulkomailta teollisuuden toimialoille ja panostaa alueelle muuttavien ihmisten pysyvyyteen monin eri tavoin. Kansainvälisten opiskelijoiden rekrytoitumista alueen yrityksiin edistetään ohjaamalla osaavaa työvoimaa teollisuuden työmahdollisuuksiin.

Teollisuuden kilpailukyvyn tukeminen on Tampereen kaupungille ja sen elinkeinopolitiikkaa toimeenpanevalle Business Tampereelle merkittävä painopiste. Tampereen kaupunkiseudun (2020–2025) elinkeinostrategiassa ”vetovoimainen teollinen kasvualusta” on yksi ydintavoitteista, mikä näkyy Business Tampereen toiminnassa vahvasti.

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu päätöksentekojärjestelmässä.

Business Tampere raportoi omistajilleen työn tuloksista kahdesti vuodessa ja tulostavoitteet on asetettu vuosittain Tampereen kaupungin elinvoima- ja osaamislautakunnan hyväksymässä palvelusopimuksessa. Lisäksi Tampereen kaupunki on vuonna 2020 työ- ja elinkeinoministeriön kanssa laaditussa ekosysteemisopimuksessa valinnut painopistealueeksi kestäväen teollisuuden edellytysten kehittämisen. Sopimuksen puitteissa on käynnistetty projekteja digitaalisemman ja kestävämmän teollisuuden tueksi, joissa on erikseen määritellyt tulostavoitteet ja indikaattorit.

Informaatio- ja arviointijärjestelmä on osa kaupungin elinkeino- ja teollisuuspolitiikan johtamista, päätöksentekoa, seuranta ja toteutusta. Business Tampereen, Tampereen kauppakamarin, Pirkanmaan Yrittäjien, Pirkanmaan liiton sekä Tampereen kaupungin tuottamassa Pirkanmaan talous -katsauksessa kuvataan kattavasti toimialojen suhdannetta, liikevaihdon sekä viennin kehitystä. Business Tampere tuottaa lisäksi säännöllisesti kaupunkiseudun elinvoimadata -julkaisua, jossa on useita seurantalukuja myös teollisuuden osalta. Tampereen teollisuuteen tulevat suorat investoinnit on yksi kuvaava indikaattori teollisuuden kilpailukyvyistä. Business Tampereen yrityshaastattelut sekä aktiivinen toiminta teollisuuden ekosysteemien parissa tarjoavat ajantasaista tietoa yritysten tilanteesta. Tampereen kauppakamarin teollisuusvaliokunta kattaa myös edustavasti teollisuuden työnantajia, ja kerryttää lähes kuukausittain tilannekuvaa.

Valmistavan teollisuuden ennakoitiosaamisen kehittäminen on käynnistetty yhteistyössä yritysten kanssa vuonna 2022. Business Tampereen kehittämishankkeen tuloksena on laadittu yhteinen tietonäkymä. Hankkeen aikana parannettiin myös yritysten osaamista ennakoitityön toteuttamiseksi. Tulevaisuusajattelun ja ennakoitiosaamisen kehittäminen tutkitusti lisää yritysten innovaatiokyvykkyyttä ja resilienssiä.

Teollisuuden vihreää siirtymää edistetään Business Tampereessa mm. investointeja houkuttelemalla, TKI-rahoitusta aktivoimalla sekä ajankohtaista tietoa ja kokemuksia jakamalla. Palveluja ja toimenpiteitä toteutetaan lähtökohtaisesti aina yhteistyössä verkoston toimijoiden kanssa. Business Tampere on tuottanut yrityksille Vihreä siirtymä - tapahtumasarjaa, joka on muuttunut syksyllä 2023 laajemmin erilaisia vastuullisuusasioita käsitteleväksi kokonaisuudeksi. Koska yrityksiin kohdistuu koko ajan enemmän vihreän siirtymään kohdistuvia vaatimuksia sen toteuttaminen edellyttää rahoituksen ohjaamista siirtymää ja digitalisaatiota tukevien investointien toteutukseen. Teknologioiden kehittäminen on keskeistä ja valmistavan teollisuuden yritysten kanssa valmistellaan erilaisia kehityshankkeita pääasiassa EU-rahoituksen piiriin. Vihreän siirtymän mittaaminen on haastavaa, mutta onnistumista osoittavia mittareita kehitetään jatkuvasti.

Vihreän siirtymän ennakoidaan tuovan muutoksia koulutusjärjestelmään integroimalla uusia opetussisältöjä, kuten kestävä elämäntapaa, uusiutuvia energianmuotoja, kierrätystä, kestäviä kuljetusmuotoja ja

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu päätöksentekojärjestelmässä.

ympäristönsuojelua. Samalla se synnyttää tarpeen uusille taidoille ja ammanteille, erityisesti korostaen teknologian ja innovaatioiden roolia kestäväen kehityksen tavoitteissa. Lisäksi etäopetus ja digitaaliset oppimisolustat voivat tarjota uusia mahdollisuuksia opetukselle vihreän siirtymän puitteissa. Tätä muutosta tullaan analysoimaan tarkemmin sekä tukemaan osana käynnistettyjä, tässä vastineessa kuvattuja kehittämistoimenpiteitä.

Business Tampere on selvittänyt yhdessä kaupunkiseudun kuntien kanssa syksystä 2021 alkaen edellytyksiä teollisten suurinvestointien saamiseksi seudulle. Erityisesti vihreän siirtymän myötä on havaittu kysynnän kasvua suurille (100–500 hehtaaria) teollisille tonteille. Business Tampereen johdolla on valmisteltu sijaintipaikkojen kartoitusta sekä projektin hallintamallia parhaimmillaan tuhansia uusia työpaikkoja tarjoavien teollisuusinvestointien tueksi. Erityisen potentiaalisiksi teollisuudenaloiksi on tunnistettu konerakennus-, akku- ja vetyteollisuus sekä puolustusteollisuus. Business Tampere ja Tampereen yliopisto selvittävät myös edellytyksiä puolijohdeteollisuuden saamiseksi Tampereen seudulle. Puolijohdevalmistus on globaalisti keskeisintä teknologiatoimintaa ja sen vaikutukset ovat paikallisesti laajat.

Valtuustoaloitteen ehdotukset tietoperustan vahvistamisesta ja jatkuvan tiedon muodostuksen turvaamisesta sekä yhteistyöalustan rakentamisesta tullaan ottamaan huomioon Business Tampereen valmistavan teollisuuden kehittämistoimenpiteissä sekä tulevaisissa sopimusneuvotteluissa. Seudun yritysten kehitystarpeita seurataan aktiivisesti yhteistyökumppaneiden kanssa. Business Tampereen koollekutsuma kvartaalipalaveri seudun TKI-toimijoiden kanssa käsittelee yritysten tarpeita ja toiveita TKI-toimintaan sekä yhteistyöehdotuksia yliopiston, ammattikorkeakoulun ja Teknologian tutkimuskeskus VTT Oy:n kanssa.

Business Tampere kutsuu koolle teollisuuden kehittämisen edellyttämien tietojen selvittämiseen edellä mainittujen lisäksi seuraavanlaisia foorumeja sekä tekee parhaillaan selvitys- ja kehittämistyötä seuraavissa teemoissa:

Teollisuuden veturiyritysten toiminta- ja kasvuedellytyksistä huolehtiminen:

Aluetalouden vatureina toimivien teollisuusyritysten, erityisesti työkoneiden kehittäjien, toiminta- ja kasvuedellytyksiä on parannettu useilla eri toimenpiteillä. Näitä ovat mm. tutkimus-, kehitys-, innovaatio- ja osaamisyhteistyö (TKIO), osajaanäkyvyys (esim. Isot koneet keskustorilla -tapahtuma) sekä teknologiayritysyhteistyö (esim. Rapid Tampere -ohjelma). Lisäksi Tampere-lähtöinen, mutta kansallisesti toimiva Sustainable Industry X -aloite (SIX) tukee koko Suomen teollisuuden kasvua ja uudistumista. SIX-aloitteen alla toimii yritysveltoisia klustereita, joista Tampereen kannalta merkittävin on Mobile Work Machine -klusteri. Mukana ovat TKI-toimintaa Tampereella tekevät Sandvik, Kalmar ja Ponsse.

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu päätöksentekojärjestelmässä.

Osana Tampereen kaupungin ekosysteemisopimusta toteutetaan hankkeita, kuten käynnissä oleva kansallinen "Suomalainen osaaminen globaalina suunnannäyttäjänä ja johtavana toteuttajana liikkuvien työkoneiden kaksoissiirtymässä" -hanke, jota toteuttavat työkonevalmistajat ja Tampereen yliopisto.

Valmistavan teollisuuden ekosysteemin merkitystä Tampereen seudulle analysoidaan ja tuotetaan dataa ekosysteemitasolla teollisuuden kehittymisestä. Tarkastelu suunnataan myös ekosysteemin erilaisiin osaluokkiin (älykkäät koneet, valmistava teollisuus, autoteollisuus, mikro- ja pk-yritykset, alihankintaa tekevät). Data-analyysi auttaa ymmärtämään kehitystarpeita ja niiden kohdentamista paremmin.

Alihankintaketjun kilpailukyvyn säilyminen:

Työkoneklusterin ja muun teollisuuden alihankkijoina toimivien valmistavan teollisuuden pk-yritysten kilpailukyvyn tukeminen edesauttaa koko arvoverkoston kasvamista seudulla. Toimenpiteitä on keskitetty muun muassa digitalisaatio-, automatisaatio- ja vastuullisuuskehitykseen. Näitä varten on luotu uusia verkostotoiminnan muotoja, kuten Valmistusklubi ja esimerkiksi kaksivuotinen Smart Manufacturing Hub -hanke. Sen kokonaisbudjetti oli lähes miljoona euroa ja se toteutettiin Business Tampereen, Tampereen yliopiston, ammattikorkeakoulun ja VTT:n yhteistyönä. Toiminnan kohderyhmänä olivat valmistavan teollisuuden pk-yritykset. Positiivisen hankepäätöksen on saanut myös SIX TKI-boost -hanke, joka tukee myös edellä mainitun kohderyhmän kehittymistä.

Teollisuuden teknologiayritysten kansainvälisten mahdollisuuksien kiihdyttäminen:

Erityisesti työkone- ja ajoneuvoteollisuuden teknologiakumppaniyritysten liiketoimintamahdollisuuksia on edistetty globaalisti markkinoita avaamalla sekä kansainvälisten TKI-projektien syntyä tukemalla. Viennin edistämistoimista konkreettinen esimerkki on teollisuusasiamiehen sijoittaminen Washingtoniin avaamaan mahdollisuuksia Yhdysvaltain puolustusteollisuuden suuntaan. Business Tampere edistää uusia teollisia yrityssijoittumisia ja kasvuinvestointeja seudulle sekä tuottaa kansainvälistä markkinainformaatiota asiakkaille kansainvälistymispäätösten tueksi.

Koneenrakennus ja älykkäät koneet ovat Tampereen seudun suurin vientiala. Suuret OEM-valmistajat, kuten Sandvik, Cargotec, John Deere, Metso ja Valmet omaavat merkittävät resurssit globaaliin myyntityöhön. Toimialan alihankkijat ja pienemmät teknologiatoimittajat hyötyvät suuresti Business Tampereen ja Team Finland -verkoston vienninedistämistoiminnasta. Näihin sisältyvät mm. suorat markkinatoimet ja -infot sekä delegaatiot. Toimien hankkeistus Tampereen kaupungin ekosysteemisopimuksen kautta, kuten mm. SIX DIVA (Sustainable Industry X: Tampere digitaalisen ja vihreän

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu päätöksentekojärjestelmässä.

teknologiakehityksen kansainväliseen kärkeen ajoneuvo- ja työkoneteollisuudessa) ovat edelleen lisänneet kansainvälisten mahdollisuuksien kiihdyttämistä.

Tiedoksi

Kaupunginhallitus

Liitteet

1 Valtuustoaloite – Tampereen sosialidemokraattinen valtuustoryhmä

Kaupunginhallitus, 04.09.2023, § 369

Valmistelijat / lisätiedot:

Teppo Rantanen

Päätös

Päätösehdotus hyväksyttiin.

Esittelijä: Juha Yli-Rajala, Konsernijohtaja

Päätösehdotus oli

Esitetään valtuuston päätettäväksi:

Tampereen sosialidemokraattisen valtuustoryhmän valtuustoaloite ja elinvoima- ja osaamislautakunnan lausunto merkitään tiedoksi.

Aloite ei anna aihetta muihin kuin lausunnossa esitettyihin toimenpiteisiin.

Tiedoksi

Tampereen sosialidemokraattinen valtuustoryhmä, Timo Antikainen, Irene Impiö

Liitteet

1 Valtuustoaloite – Tampereen sosialidemokraattinen valtuustoryhmä

Nähtävilläolo ja tiedoksianto asianosaiselle

Pöytäkirja yleisesti nähtäville 26.9.2023 www.tampere.fi

Päätös on lähetetty sähköisesti 26.9.2023.

Tampere
26.09.2023

Karoliina Vehmaanperä
Hallintosihteeri

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu päätöksentekojärjestelmässä.

Muutoksenhakukielto

§139

Muutoksenhakukielto

Oikaisuvaatimusta tai kunnallisvalitusta ei saa tehdä päätöksestä, joka koskee:

-vain valmistelua tai täytäntöönpanoa (KuntaL 136 §)

-virka- tai työehtosopimuksen tulkintaa tai soveltamista ja viranhaltija on jäsenenä viranhaltijayhdistyksessä, jolla on oikeus panna asia vireille työtuomioistuimessa (KVhl 50 § 2 mom.)

-etuusto-oikeuden käyttämättä jättämistä (EtuostoL 22 §)